

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

©2020 КУЗЬМЕНКО О. В., ДОЦЕНКО Т. В.

УДК 351.746.1:338.24
JEL: E60; E65; F52; H83

Кузьменко О. В., Доценко Т. В. Удосконалення системи державного регулювання економічної безпеки національної економіки

Метою статті є дослідження методики вдосконалення системи державного регулювання економічної безпеки національної економіки. Обґрунтовано актуальність розробки новітньої системи регулювання державою її економічної безпеки. Запропоновано застосовувати інструментарій «теорія ігор» для формалізації системи заходів державного регулювання економічної безпеки національної економіки. Сформульовано постановку задачі «теорії ігор»: ідентифіковано існуючу конфліктну ситуацію; створено платіжну матрицю, що показує кількісні результати функціонування учасників; визначено правила гри, що спричиняють наслідки використання кожного серед учасників своїх власних «чистих стратегій». Залежність узагальнюючої оцінки ризику використання банків для легалізації кримінальних доходів від рівня загрози національній економіці та рівня використання банків для легалізації злочинних доходів формалізовано у вигляді побудови лінійного багатofакторного регресійного рівняння. Проведено формалізацію стратегій поведінки з боку держави та з боку економічних агентів. Для визначення кількісної відповідності значень рівня використання банків для легалізації кримінальних доходів якісній характеристиці здійснено перевірку вхідних даних нормальному закону розподілу, побудовано гістограму розподілу значень і за допомогою критерію Chi-Square перевірено відповідність нормальному закону розподілу. Здійснено шкалювання інтервалів значень відповідних досліджуваних показників. Розглянуто методику вирішення поставленої задачі із застосуванням критерію: мінімаксу та максиміну відповідно, з їх математичним відображенням; візуалізовано та проаналізовано механізм впровадження максиміної та мінімаксної стратегій гри «державного регулювання економічної безпеки національної економіки».

Ключові слова: економічна безпека, державне регулювання, інтегральний індекс загрози, легалізація кримінальних доходів, фінансовий моніторинг, оцінка ризику.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-36-43>

Рис.: 1. **Табл.:** 7. **Формул.:** 5. **Бібл.:** 9.

Кузьменко Ольга Віталіївна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри економічної кібернетики, Сумський державний університет (вул. Римського-Корсакова, 2, Суми, 40007, Україна)

E-mail: o.kuzmenko@uabs.sumdu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8575-5725>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/W-5504-2019>

Доценко Тетяна Віталіївна – аспірантка кафедри економічної кібернетики, Сумський державний університет (вул. Римського-Корсакова, 2, Суми, 40007, Україна)

E-mail: t.dotsenko@uabs.sumdu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5713-2205>

UDC 351.746.1:338.24
JEL: E60; E65; F52; H83

Kuzmenko O. V., Dotsenko T. V. Improving the System of the State Regulation of Economic Security of the National Economy

The article is aimed at studying the methodology for improving the system of the State regulation of economic security of the national economy. The relevance of development of the newest system of the State regulation of its economic security is substantiated. It is proposed to apply the game theory instrumentarium for a formalization of the system of measures of the State regulation of economic security of the national economy. The setting of the task of «game theory» is formulated as follows: identifying the existing conflict situation; a payment matrix is created that shows the quantitative results of the participants performances; the rules of the game are defined, causing consequences to each of the participants in the own «clean strategies». The dependence of a generalizing risk assessment of using banks to legalize criminal revenues from the level of threat to the national economy and the level of use of banks for the legalization of criminal revenues is formalized in the form of a built up linear multi-factor regression equation. A formalization of the strategies of behavior by both the State and economic agents is carried out. In order to determine the quantification of the level of use of banks for legalization of criminal revenues, the qualitative characteristic is checked out in terms of inspection of the income data regarding the conformity with the normal distribution law; a histogram of the distribution of values is built up, and, using the Chi-Square criterion, the compliance with of the normal distribution law is examined. A scaling of the intervals of values of the corresponding researched indicators is performed. The methodology of solving the set task is viewed with the use of the following criterion: minimax and maximin, respectively, together with their mathematical reflection; the mechanism of implementation of both the maximin and minimax strategies of the game «the State regulation of economic security of national economy» is visualized and analyzed.

Keywords: economic security, the State regulation, integrated threat Index, legalization of criminal revenues, financial monitoring, risk assessment.

Fig.: 1. **Tabl.:** 7. **Formulae:** 5. **Bibl.:** 9.

Kuzmenko Olha V. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Economic Cybernetics, Sumy State University (2 Rymkoho-Korsakova Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: o.kuzmenko@uabs.sumdu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8575-5725>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/W-5504-2019>

Dotsenko Tetyana V. – Postgraduate Student of the Department of Economic Cybernetics, Sumy State University (2 Rymkoho-Korsakova Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: t.dotsenko@uabs.sumdu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5713-2205>

У сучасних умовах організації світових макроекономічних процесів, з урахуванням виникаючих фінансових криз, під час розроблення та впровадження середньо- та довгострокової стратегії економічного, фінансового, соціального розвитку країн важливе місце посідає їх економічна безпека. Так, саме економічна безпека виступає однією з найважливіших ознак якісного функціонування фінансово-економічних систем у кожній країні по всьому світу. Також рівень економічної безпеки характеризує здатність держави забезпечувати необхідні, гідні умови життєдіяльності суспільства; стали достатність потрібних для розвитку національного господарства ресурсів; врегульоване, послідовне виконання національних державних інтересів. Однією із основних проблем економічної безпеки при цьому визначають удосконалення існуючих недостатньо ефективних і результативних механізмів функціонування, регулювання фінансово-економічної діяльності на державному рівні.

Тому на сьогоднішній день, в умовах зростаючої глобалізації світового господарства, формування ефективної, дієвої системи державного регулювання економічної безпеки національної економіки як складової частини державної національної безпеки, є особливо актуальним напрямом, що потребує пріоритетної уваги.

Суттєвий вклад у вивчення наукових питань економічної безпеки внесли такі економісти, як: Геєць В. М. [2], Каламбет С. В. [3], Пономаренко В. С. [7], та ін. Вони розкривають поняття категорії «економічна безпека», описують окремі її види, складові напрями, чинники, певні критерії, загрози, механізми захисту тощо. Дослідженню проблем ролі держави в забезпеченні економічної безпеки національної економіки, правовим аспектам присвячені роботи таких авторів, як: Акімова Л. М. [1], Плакіда А. О. [6], Ткачова Н. М. [9] та ін. Сучасні методики та моделі вдосконалення системи державного регулювання економічної безпеки економіки України розкривають у своїх працях такі науковці, як: Майстро С. В. [4] – описує напрями вдосконалення механізму державного управління фінансово-економічною безпекою України в сучасних умовах; Матвійчук І. О. [5] – аналізує інституціоналізацію управління економічною безпекою держави; Сороківська О. А. [8] – зазначає інноваційні напрями підвищення економічної безпеки підприємств малого бізнесу в умовах конфліктних ситуацій.

Однак питання та проблемні аспекти, що виникають при державному регулюванні економічної безпеки національної економіки, ще не достатньо вивчені та розроблені, а тому потребують пошуку нових підходів і методик.

Публікацію підготовлено в межах виконання НДР «Кібербезпека в боротьбі з банківськими шахрайствами: захист споживачів фінансових послуг і зростання фінансово-економічної безпеки України» (номер держреєстрації № 0118U003574).

Так, постає потреба у здійсненні формалізації системи заходів державного регулювання економічної безпеки національної економіки щодо знаходження компромісної точки у тріаді таких напрямів: зведення до мінімуму величини інтегрального індексу загрози національній економіці; мінімізація рівня використання банків з метою легалізації кримінальних доходів за рахунок максимізації рівня ефективності внутрішньобанківської системи фінансового моніторингу в розрізі певного банку та одночасної мінімізації узагальнюючої оцінки ризику використання банків для легалізації кримінальних доходів. Здійснювати подібну формалізацію запропоновано за допомогою такого інструментарію, як «теорія ігор». Тому сформульовано постановку задачі для апарату «теорія ігор» для проведення державного регулювання економічної безпеки національної економіки. На цьому етапі методики першим кроком постає ідентифікація існуючої конфліктної ситуації.

Перший гравець (держава) переслідує мету мінімізації інтегрального індексу загрози національній економіці шляхом державного регулювання, що, своєю чергою, суперечить існуючій стратегії функціонування другої групи учасників (економічних агентів, які намагаються легалізувати кримінальні доходи), що, відповідно, свідомо чи не свідомо призводять до фактів порушень і, в кінцевому підсумку, спричиняють збільшення рівня використання банків з метою легалізації кримінальних доходів. Також потрібно відмітити, що відповідний взаємозв'язок інтегрального індексу загрози національній економіці та рівня використання банків з метою легалізації кримінальних доходів пропонується формалізувати за рахунок узагальнюючої оцінки ризику використання банків для легалізації кримінальних доходів, що в дослідженні представлено як результативний показник та яку держава намагається мінімізувати.

Другим кроком постановки задачі дослідження виступає створення платіжної матриці, що показує результати функціонування учасників у кількісному вираженні. Показниками такої матриці ($SV A_{ij}^*$) є певні математичні сподівання узагальнюючої оцінки ризику використання банків для легалізації кримінальних доходів, що, своєю чергою, подібна до стратегії країни та описується досягнутим розміром інтегрального індексу загрози національній економіці як регресант впровадження стратегії економічних агентів, які намагаються легалізувати кримінальні доходи, формалізованої у вигляді рівня використання банків з метою легалізації кримінальних доходів (табл. 1).

Як фактичні дані практичної побудови платіжної матриці гри «державного регулювання економічної безпеки національної економіки» пропонується обрати вибірку банків України, кожен з яких характеризується показником рівня використання з метою легалізації кримінальних доходів. Вони дозволять

Платіжна матриця гри «Державне регулювання економічної безпеки національної економіки»

Рівень використання банківської системи з метою легалізації кримінальних доходів/Інтегральний індекс загрози		Рік 1	...	Рік i	...	Рік n
		D_1	...	D_i	...	D_n
Банк 1	θ_1	SVA_{11}^*	...	SVA_{1i}^*	...	SVA_{1n}^*
...
Банк j	θ_j	SVA_{j1}^*	...	SVA_{ji}^*	...	SVA_{jn}^*
...
Банк m	θ_m	SVA_{m1}^*	...	SVA_{mi}^*	...	SVA_{mn}^*

Примітка: D_i – інтегральний індекс загрози національній економіці за i -й рік; θ_j – рівень використання банківської системи для легалізації злочинних доходів; SVA_{ji}^* – узагальнююча оцінка ризику використанням j -го банку для легалізації кримінальних доходів за i -й рік.

сформувати рядки платіжної матриці. У межах стовбців платіжної матриці обрано динаміку показника «Інтегральний індекс загрози національній економіці з 2008 по 2019 рр.». Сформувати внутрішній діапазон платіжної матриці зазначеної конфліктної ситуації між державою та економічними агентами, які намагаються легалізувати кримінальні доходи, пропонується шляхом використання узагальнюючої оцінки ризику використання в розрізі обраного переліку банків для легалізації кримінальних доходів станом на 2019 р. Для обчислення даного ризику за 2008–2018 рр. пропонується використати дані 2019 р., скориговані на співвідношення інтегрального індексу загрози поточного та 2019 р. у розрізі кожного із вибраних для аналізу банків. Фрагмент результатів проведених розрахунків наведемо у вигляді *табл. 2*.

Останнім кроком постановки задачі у «теорії ігор» під час проведення державного регулювання економічної безпеки національної економіки є існування визначених правил у грі, що спричиняють наслідки використання кожним із учасників своїх власних «чистих стратегій». Так, залежність узагальнюючої оцінки ризику використання банків для легалізації злочинних доходів від рівня загрози національній економіці та рівня використання банків для легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, формалізуємо за допомогою інструментарію регресійного аналізу пакета MSExcel у вигляді побудови лінійного багатofакторного регресійного рівняння.

Залежність узагальнюючої оцінки ризику використання банків для легалізації кримінальних доходів від рівня загрози національній економіці та рівня використання банків для легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, формалізуємо з використанням наведеного нижче рівняння множинної регресії (1):

$$SVA_{ji}^* = -0,0150 + 0,0001 \cdot \theta_j + 0,9089 \cdot D_i \quad (1)$$

де D_i – інтегральний індекс загрози національній економіці за i -й рік;

θ_j – рівень використання j -го банку з метою легалізації кримінальних доходів;

SVA_{ji}^* – узагальнююча оцінка ризику використання j -го банку для легалізації кримінальних доходів за i -й рік.

Подальше вирішення задачі вдосконалення системи державного регулювання економічної безпеки національної економіки вимагає проведення формалізації стратегій поведінки як з боку держави – щодо заходів державного регулювання, так і з боку економічних агентів – щодо використання банків з метою легалізації кримінальних доходів. Так, у *табл. 3* наведемо перелік відповідних стратегій для обох гравців розглянутої конфліктної ситуації.

Переходячи до визначення кількісної відповідності значень рівня використання банків для легалізації кримінальних доходів якісній характеристиці, наведеній в *табл. 4* за відповідною шкалою інтервалів, виникає необхідність перевірки відповідності вхідних даних нормальному закону розподілу в розрізі як рівня використання банків для легалізації кримінальних доходів, так і інтегрального індексу загрози національній економіці. Для реалізації даного кроку використаємо інструментарій програмного пакета Statistica: Statistics, Distribution Fitting, що дозволяє побудувати гістограму розподілу значень досліджуваного показника та за допомогою критерію Chi-Square перевірити відповідність нормальному закону розподілу з подальшою формалізацією шкали інтервалів значень.

Так, у розрізі рівня використання банків для легалізації кримінальних доходів гістограма розподілу значень набуває вигляду як на *рис. 1* і дозволяє стверджувати про підтвердження гіпотези щодо відповідності нормальному закону розподілу рівнів даного ряду.

Таблиця 2

Фрагмент фактичних даних платіжної матриці гри «Державне регулювання економічної безпеки національної економіки»

Рівень використання банківської системи з метою легалізації кримінальних доходів / Інтегральний індекс загрози		Рік						
		2008	2009	2010	...	2017	2018	2019
		0,8148	0,2566	0,5144	...	0,5538	0,4557	0,6195
Bank 8	68,75	0,6939	0,2185	0,4381	...	0,4717	0,3881	0,5276
Bank 13	100,00	0,8148	0,2566	0,5144	...	0,5538	0,4557	0,6019
Bank 16	4,37	0,7142	0,2249	0,4509	...	0,4855	0,3995	0,6382
Bank 20	88,69	0,6736	0,2122	0,4253	...	0,4579	0,3768	0,6489
...
Bank 39	100,00	0,8822	0,2778	0,5570	...	0,5997	0,4934	0,6909
Bank 41	100,00	0,6222	0,1960	0,3929	...	0,4230	0,3480	0,6929
Bank 36	100,00	0,6204	0,1954	0,3917	...	0,4217	0,3470	0,6900
Bank 54	100,00	0,6230	0,1962	0,3933	...	0,4235	0,3484	0,7051

Таблиця 3

Стратегії держави та економічних агентів щодо запобігання використанню банків з метою легалізації кримінальних доходів

Стратегія	Рівень використання банків з метою легалізації кримінальних доходів	Дії держави
Стратегія А	Активне використання фінансових посередників з метою легалізації кримінальних доходів	Активна протидія легалізації кримінальних доходів
Стратегія В	Помірне використання фінансових посередників з метою легалізації кримінальних доходів	Помірна протидія легалізації кримінальних доходів
Стратегія С	Мінімальне використання фінансових посередників з метою легалізації кримінальних доходів	Мінімальна протидія легалізації кримінальних доходів

Variable: Рівень використання банків з метою легалізації кримінальних доходів
Distribution: Normal

Chi-Square test = 17,96938, df = 1 (adjusted), p = 0,00002

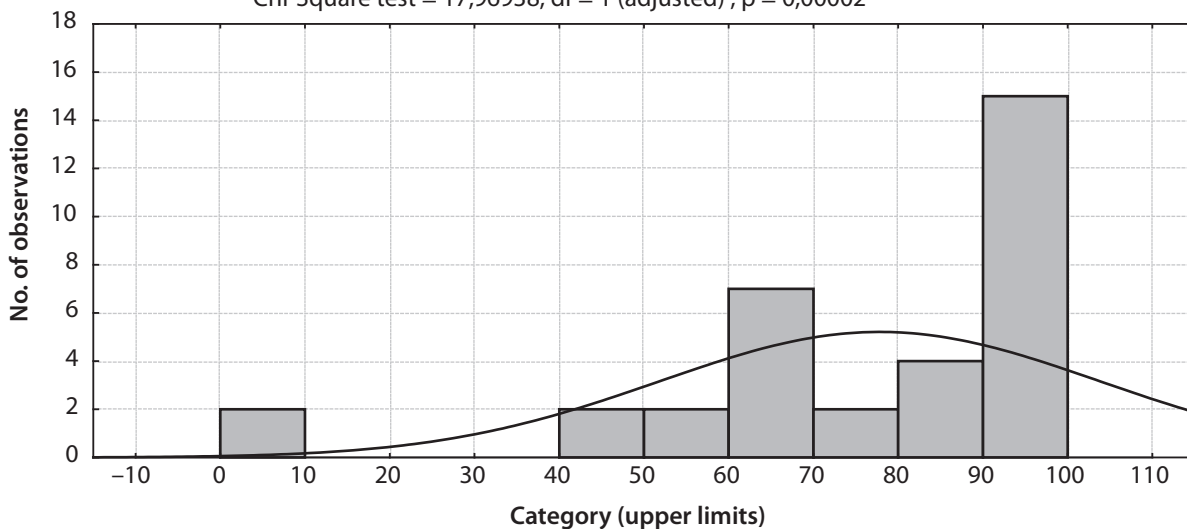

Рис. 1. Гістограма розподілу значень рівня використання банків для легалізації кримінальних доходів

Виходячи з доцільності виділення саме трьох стратегій поведінки економічних агентів у межах рівня використання банків з метою легалізації кримінальних доходів відповідну шкалу інтервалів наведемо у вигляді *табл. 4*.

Аналогічно описаному вище підходу проведено шкалювання інтервалів значень інтегрального індексу загрози національній економіці в розрізі стратегій поведінки держави (*табл. 5*).

нальних доходів, досягнутий за результатами регулюючих дій держави, яка намагається мінімізувати інтегральний індекс загрози національній економіці, та відповідних дій економічних агентів, які намагаються збільшити рівень використання банків з метою легалізації кримінальних доходів.

У ситуації, за якої $\alpha = \beta$ є змога встановити розмір максимального допустимого узагальнюючого рівня ризику використання банків для легалізації

Таблиця 4

Шкала інтервалів значень рівня використання банків для легалізації кримінальних доходів

Показник	$\bar{\theta} - 2\sigma k; \bar{\theta} + 2\sigma(k + 1)$		
Якісна інтерпретація	Стратегія активного використання фінансових посередників з метою легалізації кримінальних доходів	Стратегія помірною використання фінансових посередників з метою легалізації кримінальних доходів	Стратегія мінімального використання фінансових посередників з метою легалізації кримінальних доходів
Шкала значень	[0; 30]	[30; 70]	[70; 100]

Таблиця 5

Шкала інтервалів значень інтегрального індексу загрози національній економіці

Показник	$\bar{\theta} - 2\sigma k; \bar{\theta} + 2\sigma(k + 1)$		
Якісна інтерпретація	Стратегія активної протидії легалізації кримінальних доходів	Стратегія помірної протидії легалізації кримінальних доходів	Стратегія мінімальної протидії легалізації кримінальних доходів
Шкала значень	[0; 0,43]	[0,43; 0,67]	[0,67; 100]

Виконавши процедуру формалізації процесу державного регулювання економічної безпеки національної економіки, розглянемо методику вирішення поставленої задачі. У межах методики «теорії ігор» для обрання раціональної ефективної стратегії поведінки держави, яка намагається мінімізувати інтегральний індекс загрози національній економіці, та економічних агентів, які намагаються збільшити рівень використання банківської системи з метою легалізації кримінальних доходів, вирішено застосувати критерій: мінімаксу та максиміну відповідно. Цей критерій надає можливість встановити мінімально, а також максимально можливий певний середній рівень ризику використання банків для легалізації кримінальних доходів. Такі умови з математичної точки зору можна відобразити в такий спосіб (2):

$$\alpha = \max_i \left(\min_j a_{ij} \right); \quad (2)$$

$$\beta = \min_j \left(\max_i a_{ij} \right),$$

де α (β) – мінімально (максимально) можливий рівень ризику використання банків для легалізації кримі-

нальних доходів, а саме: встановити її точкову величину. У цій ситуації набуття визначеного рівня ризику можливе за рахунок застосування кожним із учасників їх власних чистих стратегій. У протилежному випадку можна встановити розмір інтервальної оцінки максимального ризику використання банків для легалізації кримінальних доходів, і як результат використання економічними агентами, які намагаються збільшити рівень використання банків з метою легалізації кримінальних доходів (3), і державою, яка намагається мінімізувати інтегральний індекс загрози національній економіці (4) власних змішаних типів стратегій, що прогнозують їх відповідну комбінацію:

$$S_A^* = (p_1^*, p_2^*, \dots, p_m^*), \quad (3)$$

де S_A^* – оптимальний змішаний тип стратегії «учасника А»;

p_i^* – певна імовірність використання i -ї чистої стратегії учасника А;

$$S_B^* = (q_1^*, q_2^*, \dots, q_n^*), \quad (4)$$

де S_B^* – оптимальний змішаний тип стратегія «учасника Б»;

q_i^* – імовірність використання i -ї чистої стратегії учасника Б.

І як результат того, що держава застосовує мінімакний тип стратегії, а економічні агенти використовують протилежний – максимінний тип стратегії, розрахунок ціни гри (максимальний середній рівень ризику використання банків для легалізації кримінальних доходів) здійснюється з використанням теорему Неймана у вигляді формули (5):

$$v = \sum_{j=1}^n \sum_{i=1}^m a_{ij} p_i^* q_j^*, \quad (5)$$

де v – мінімальна величина максимально можливо го рівня ризику використання банків для легалізації кримінальних доходів.

Переходячи до практичного впровадження максимінної та мінімакної стратегії гри «Державне регулювання економічної безпеки національної економіки» як конфліктної ситуації між державою, яка намагається мінімізувати інтегральний індекс загрози національній економіці, та економічними агентами, які намагаються збільшити рівень використання банківської системи з метою легалізації кримінальних доходів, створимо *табл. 6*, де візуально зобразимо описаний вище механізм пошуку оптимальних стратегій дій гравців.

Фрагмент практичного впровадження максимінної та мінімакної стратегії гри «Державне регулювання економічної безпеки національної економіки» побудуємо у вигляді *табл. 7*.

Таким чином, економічні агенти намагаються збільшити рівень використання банківської системи з метою легалізації кримінальних доходів. Тому в розрізі рядків *табл. 7* ми спочатку визначаємо мінімально можливий рівень ризику використання банків для легалізації кримінальних доходів, який держава,

своєю чергою, намагається знизити за рахунок регулюючих заходів, що передбачає необхідність пошуку максимального з мінімально можливих рівнів ризику. Це означає необхідність для економічних агентів застосування чистої стратегії, кількісною мірою якої виступає рівень використання банків з метою легалізації кримінальних доходів на рівні 69,09%, що відповідає стратегії помірною використання фінансових посередників з метою легалізації кримінальних доходів.

Своєю чергою, держава намагається мінімізувати інтегральний індекс загрози національній економіці, застосовуючи мінімакную стратегію. Тобто спочатку обчислюється максимально можливий рівень ризику використання банків для легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом, як результат дій економічних агентів, які цьому сприяють. Далі визначаємо мінімально можливе значення, що відповідає намірам держави за рахунок регулювання зменшити узагальнюючу оцінку даного ризику, обираючи таку стратегію поведінки, яка дозволяє мінімізувати інтегральний індекс загрози національній економіці. Отже, для держави пропонується використовувати оптимальну чисту стратегію, яка відповідає інтегральному індексу загрози національній економіці на рівні 0,2566 частки одиниці, що відповідає стратегії активної протидії легалізації кримінальних доходів. При цьому узагальнююча оцінка ризику використання банків для легалізації кримінальних доходів становитиме 0,3058 частки одиниці.

ВИСНОВКИ

Враховуючи вищевикладене, сформовано висновок, що для удосконалення державного регулювання економічної безпеки національної економіки запропоновано застосовувати інструментарій «тео-

Таблиця 6

Візуалізація механізму впровадження максимінної та мінімакної стратегій гри

Рівень використання банківської системи з метою легалізації кримінальних доходів / Інтегральний індекс загрози		Рік 1	...	Рік i	...	Рік n	Нижня межа ризику використання банку для ЛКД	
		D_1	...	D_i	...	D_n	min	maxmin
Банк 1	θ_1	SVA_{11}^*	...	SVA_{1i}^*	...	SVA_{1n}^*	$\min_i SVA_{1i}^*$	$\max_j \min_i SVA_{ji}^*$
...	
Банк j	θ_j	SVA_{j1}^*	...	SVA_{ji}^*	...	SVA_{jn}^*	$\min_i SVA_{ji}^*$	
...	
Банк m	θ_m	SVA_{m1}^*	...	SVA_{mi}^*	...	SVA_{mn}^*	$\min_i SVA_{mi}^*$	
Верхня межа ризику використання банку для ЛКД	max	$\max_j SVA_{j1}^*$...	$\max_j SVA_{ji}^*$...	$\max_j SVA_{jn}^*$		
	minmax	$\min_i \max_j SVA_{ji}^*$						

Фрагмент практичного впровадження максимінної та мінімаксної стратегій гри

Рівень використання банківської системи з метою легалізації кримінальних доходів/Інтегральний індекс загрози		Рік						min	maxmin
		2008	2009	2010	...	2018	2019		
		0,8148	0,2566	0,5144	...	0,4557	0,6195		
Bank 8	68,75	0,6939	0,2185	0,4381	...	0,3881	0,5276	0,2185	0,3058
Bank 13	100,00	0,8148	0,2566	0,5144	...	0,4557	0,6019	0,2566	
Bank 16	4,37	0,7142	0,2249	0,4509	...	0,3995	0,6382	0,2249	
Bank 20	88,69	0,6736	0,2122	0,4253	...	0,3768	0,6489	0,2122	
Bank 50	100,00	0,6624	0,2086	0,4182	...	0,3705	0,7000	0,2086	
Bank 1	100,00	0,6141	0,1934	0,3878	...	0,3435	0,4428	0,1934	
Bank 4	69,09	0,9708	0,3058	0,6130	...	0,5430	0,4880	0,3058	
...	
	max	0,9708	0,3058	0,6130	...	0,5430	0,7266		
	minmax	0,3058			...				

рія ігор». Практичне застосування такої методики дозволить вирішити ряд існуючих проблемних питань у напрямі сучасного, новітнього розвитку країни. Це допоможе створити дієві інструменти для стабільного розвитку національної економіки; забезпечить стійку макроекономічну позицію; дозволить зменшити економічну, технологічну та виробничу залежність держави, знизити рівень інфляції, скоротити ресурсну заборгованість країни, збільшити імпорт, зменшити експорт; сприятиме розвитку міжнародних ділових відносин, залученню іноземних інвестицій; допоможе знизити рівень корупції та вплив її негативних наслідків на економіку, зменшити розрив у фінансовому рівні забезпечення серед населення країни; забезпечить збалансованість бюджету, скорочення дефіцит бюджету; сприятиме збільшенню податкових надходжень до бюджету; дозволить забезпечити конкурентоспроможність країни та її стійкість до дестабілізуючих факторів. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Акімова Л. М. Теоретичні основи державного управління розвитком національної безпеки. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 5. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1210>
2. Геєць В. М., Кизим М. О., Клебанова Т. С., Черняк О. І. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : монографія. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2006. 240 с.
3. Каламбет (Юдіна) С. В., Кириленко Б. О. Економічна безпека як багаторівнева система. *Економіка і суспільство*. 2016. № 5. С. 344–349. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/62.pdf

4. Майстро С. В. Напрями удосконалення механізму державного управління фінансово-економічною безпекою України в сучасних умовах. *Актуальні проблеми державного управління*. 2015. Вип. 1. Ч. 46. С. 210–218. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2015-1/doc/2/03.pdf>
5. Матвійчук І. О. Інституціоналізація управління економічною безпекою держави. *Вісник Академії митної служби України. Серія «Економіка»*. 2012. № 2. С. 131–141.
6. Плакіда А. О. Реалізація державної політики у сфері економічної безпеки національної економіки : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02. Запоріжжя, 2008. 20 с.
7. Пономаренко В. С., Кавун С. В. Концептуальні основи економічної безпеки: монографія. Харків : Видво ХНЕУ, 2008. 256 с.
8. Сороківська О. А. Інноваційні напрями підвищення економічної безпеки підприємств малого бізнесу в умовах конфліктних ситуацій : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Тернопіль, 2016. 488 с.
9. Ткачова Н. М. Механізм державного регулювання економічної безпеки регіону : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02. Запоріжжя, 2009. 40 с.

REFERENCES

- Akimova, L. M. "Teoretychni osnovy derzhavnoho upravlinnia rozvytkom natsionalnoi bezpeky" [Theoretical Foundations of State Management of National Security Development]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. 2015. <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1210>
- Heiets, V. M. et al. *Modeliuvannia ekonomichnoi bezpeky: derzhava, rehion, pidpriemstvo* [Modeling of Economic Security: State, Region, Enterprise]. Kharkiv: VD «ІNZhEK», 2006.

Kalambet, (Yudina) S. V., and Kyrylenko, B. O. "Ekonomichna bezpeka yak bahatorivneva systema" [Economic Security as a Multilevel System]. *Ekonomika i suspilstvo*. 2016. http://economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/62.pdf

Maistro, S. V. "Napriamy udoskonalennia mekhanizmu derzhavnoho upravlinnia finansovo-ekonomichnoiu bezpekoi Ukrainy v suchasnykh umovakh" [Areas of Improvement of State Management of Financial and Economic Security of Ukraine in Modern Conditions]. Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia. 2015. <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2015-1/doc/2/03.pdf>

Matviichuk, I. O. "Instytutsionalizatsiia upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoi derzhavy" [Institutionalization of Economic Security Management of the State]. *Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy. Seriya «Ekonomika»*, no. 2 (2012): 131-141.

Plakida, A. O. "Realizatsiia derzhavnoi polityky u sferi ekonomichnoi bezpeky natsionalnoi ekonomiky" [Implementation of State Policy in the Field of Economic Security of the National Economy]: *avtoref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr.* : 25.00.02, 2008.

Ponomarenko, V. S., and Kavun, S. V. *Kontseptualni osnovy ekonomichnoi bezpeky* [Conceptual Foundations of Economic Security]. Kharkiv: Vyd-vo KhNEU, 2008.

Sorokivska, O. A. "Innovatsiini napriamy pidvyshchennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv maloho biznesu v umovakh konfliktnykh sytuatsii" [Innovative Ways to Increase the Economic Security of Small Businesses in Conflict Situations]: *dys. ... d-ra ekon. nauk* : 08.00.04, 2016.

Tkachova, N. M. "Mekhanizm derzhavnoho rehuliuвання ekonomichnoi bezpeky rehionu" [The Mechanism of State Regulation of Economic Security of the Region]: *avtoref. dys. ... d-ra nauk z derzh. upr.* : 25.00.02, 2009.

УДК 338.1:339.562

JEL: F13; F52

ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ ІМПОРТОЗАЛЕЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ

©2020 КОНДРО І. В.

УДК 338.1:339.562

JEL: F13; F52

Кондро І. В. Характеристика стану та тенденцій імпортозалежності вітчизняної економіки як передумова формування державної політики імпортозаміщення

Метою статті є визначення деструктивних чинників і тенденцій щодо надмірного зростання імпортозалежності вітчизняної економіки; обґрунтування напрямів реалізації політики імпортозаміщення як реакції на посилення реальних і потенційних загроз. Ідентифіковано деструктивні чинники зростання імпортозалежності вітчизняної економіки, що є наслідком неефективної державної політики в різних галузях національної економіки. Зазначено, що ці чинники виступають передумовою виникнення реальних і потенційних загроз економічній безпеці вітчизняного ринку. Проаналізовано причини виникнення таких деструктивних елементів, як: дисбаланс розподілу фінансових ресурсів між секторами економіки; наявність структурних диспропорцій; неспроможність вітчизняної промисловості задовольнити зростаючий попит на високотехнологічні та інноваційні товари; низька інноваційна активність вітчизняних виробників; падіння платоспроможного попиту на науково-технічну продукцію та хронічний інвестиційний голод; консерватизм у промисловій політиці та використання у виробництві морально та технічно застарілого обладнання; наявність інституційних бар'єрів та конфліктів, які уповільнюють зміну структури сукупного попиту на користь інноваційної та якісно кращої продукції та відповідну зміну структури вітчизняної продукції. Наголошено на причинах та обставинах виникнення диспаритету в зовнішній торгівлі України та невиправданого низького рівня орієнтації вітчизняних товаровиробників на національний ринок. Окреслено перспективи майбутніх наукових досліджень, зокрема інтегральне оцінювання імпортозалежності та еластичності її зв'язків з економічною безпекою держави, аналіз ефективності політики імпортозаміщення з позиції зміцнення економічної безпеки держави.

Ключові слова: деструктивні чинники, імпортозалежність, внутрішні загрози, економічна безпека, політика імпортозаміщення.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-43-49>

Табл.: 1. **Бібл.:** 12.

Кондро Ігор Володимирович – аспірант кафедри соціальних дисциплін, Львівський державний університет внутрішніх справ (вул. Городоцька, 26, Львів, 79066, Україна)

UDC 338.1:339.562

JEL: F13; F52

Kondro I. V. A Characterization of the Status and Trends of Import Dependence of the National Economy as a Prerequisite for the Formation of the State Policy of Import Substitution

The article is aimed at identifying destructive factors and tendencies regarding excessive growth of import dependence of the national economy; substantiating the directions of the import substitution policy as a response to the strengthening of real and potential threats. The destructive factors of the national economy import dependence, which is a consequence of the ineffective State policy in different branches of the national economy, are identified. It is specified that these factors are a prerequisite for the emergence of real and potential threats to economic security of the national market. The author analyses causes of emerging the destructive elements such as: imbalance of distribution of financial resources between economic sectors; presence of structural imbalances; inability of national industry to satisfy the growing demand for high-tech and innovative products; low innovative activity of domestic producers; the fallen down cost-effective demand for scientific and technical products and chronic investment hunger; conservatism in industrial policy and use in the production of morally and technically outdated equipment; presence of institutional barriers and conflicts, which slow down the change of the structure of total demand in favor of innovative and qualitatively better products and a corresponding change in the structure of national products. The reasons and circumstances of the emergence of the